У нумары: Лёс | Беларусь — базай жывёлагадоўлі | Літстаронка

ВЯСНА БЕЗ НЕПАКОЮ

Усялякія няшчасці ходзяць чарадою. Усё мінулае лета дождж затапляў палі, а зараз пасля лета тоўстым пакрывалам снегу і лютым маразам абрушылася на зямлю зіма. У нас, на Беласточчыне, старэйшыя людзі пражылі, праўда, многа вастрэйшыя марозы, але ніколі не здаралася, каб нізкія тэмпературы ўтрымоўваліся без перапынку аж так доўга — ад лістапада амаль да канца сакавіка.

Суровая, працяглая зіма родзіць непакой за сёлеташні стан азімін. Як яны перазімавалі? Якога можна спадзявацца ўраджаю? Калі яшчэ ўзяць пад увагу мінулагоднія страты, якія сяляне панеслі ў выніку капрызаў прыроды, непакой гэты адымае сон не толькі ў хлебаробаў.

За якасцю і станам сельгаспадарчых культур сочыць аддзел раслінная прадукцыі пры ВРН. Туды менавіта мы і звярнуліся, каб атрымаць інфармацыі з першай рукі. Аказваецца, няма асноў для панічнага настрою. Як дагэтуль не сцверджана страт у стане азімін. Жыта, пшаніца і рапс (рапак) перазімавалі добра. Праз тоўстую пярыну снегу не змог да іх дабрацца найбольшы люты мароз, хаця ён жорстка пёк на працягу некалькіх месяцаў. Нейкую пагрозу, асабліва для рапсу (рапаку) ствараюць прадвясенння даволі суровыя замаразкі з палавіны сакавіка, калі поле агалілася ўжо са снегу.

Усё паказвае на тое, што 382 тысячы гектараў, якія сяляне восенню мінулага года засеялі азімымі культурамі, летам дадуць буйны ўраджай. У гэтым годзе многа больш хлеба павінна пасыпацца ў сялянскія свірны. Сяляне Беласточчыны ў параўнанні да мінулага года пасеялі на 9 тысяч гектараў больш азімін. Асабліва цешыць шматзначнае павелічэнне плошчы пасеваў пшаніцы, якая, як вядома, з'яўляецца раслінай многа карыснейшай за жыта.

Разам з адыходам суровай зімы сяляне не пазбыліся, на жаль, усіх клопатаў. Вясна ізноў кліча хлебаробаў у поле, ізноў абрушваецца на іх цяжарам турбот. Чым сеяць, як сеяць?

Як вядома, ад нейкага часу абавязвае сялян планавае аднаўленне сеўнага матэрыялу. Паводле дадзеных аддзела раслінная прадукцыі, Беластоцкае ваяводства мае поўнае забеспячэнне сеўным матэрыялам для рэпрадукцыі. Пастаўкі збожжа планава і сістэматычна адпраўляюцца на склады гэсаў, адкуль свае прыдзелы забіраюць сяляне.

Сяляне, якія найбольш балюча адчулі мінулагоднюю неўраджайнасць, могуць выкарыстаць аднаразовую дзяржаўную дапамогу ў форме пазыкі збожжа на пасеў. На гэта ў Беластоцкім ваяводстве на складах ёсць каля 600 тон збожжа. На аснове пасведчання ГРН аб стыхійным няшчасці адпаведную колькасць ...ўнага матэрыялу прыдзяляе сельгасаддзел павятовай рады. Селянін, які выкарыстаў такую пазыку, абавязаны восенню аддаць столькі збожжа, колькі ён пазычыў. У мінулых гадах ГС-ы прадавалі насенне за грошы. Зараз селянін збожжавую пазыку не можа пакрыць грашыма.

Агульна, як бачым, вясна 1963 года пачынаецца без непакою і таму можна мець надзею, што не паўторацца ў нас мінулагоднія няшчасці. Пажывем — пабачым.

вр.

ВЯСНА ПРЫЙШЛА.
Фота М. Тарасевіч

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 14 (371) | ГОД VIII | 7 КРАСАВІКА 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

«Хто то знае свой лёс?.. — Сухі голас Насці ў цёмным халодным пакоі... — Каб то чалавек знаў свой лёс... Былі ж людзі, іншыя. Трэба ж было пайсці як раз за яго...»

Лёсам Насці стаў яе муж — п'яніца.

*

Летам баразны ў агародзе прымалі Насцю на начлег. У страшныя дні, не дні, а вечары і ночы, убогую хату ва ўладанне браў Піліп. Хадзіў, як прывід - спусташальнік, шукаў ахвяры. Выпітая гарэлка, як чарвяк, тачыла няшчаснага. Хацелася біць, біць жонку, да непрытомнасці, да канца. Малыя дзеці сядзелі, як мышы, па кутках і глядзелі на бацьку. Са страхам? Так! З надзеяй. Таксама. Не першы раз. І не апошні. Скончыцца. Да ўсяго і дзіця прывыкне.

А Насця, улавіўшы момант, уцякала з хаты. Піліп шукаў. Хадзіў па суседзях: «Не было тут мае?» — «Не, не было». Па кутках дрыжэлі суседскія дзеці і схаваная дрыжэла Піліпча.

Насця расказвае, што Піліп бываў п'яны больш-менш 3 разы ў тыдзень.

Ішлі так гады.

*

За што піў?.. За апошняе, як кажуць. Усё прадаваў. Апошні лах, апошняе збожжа. Сям'я была вельмі бедная. Нэндза і галеча. Канём зарабляў грошы. Усё прапіваў. Меў калежкаў, такіх самых, як ён. Ставіў той, хто ў гэты дзень быў пры грошах. Міліцыя падае прозвішчы неадлучных кампаньёнаў Піліпа: Гаворка Мікалай сын Фёдара, Русіновіч Сцяпан з Орлі, Кукулка Аляксандр з Шэрняў.

Сын Піліпчы не закончыў нават пачатковай школы. З чацвёртага класа пайшоў у пастухі. На заробкі. Так хацеў бацька. Пастуху плацілі і збожжам, а за яго можна было піць.

Сын... адзін з чацвёра дзяцей. Колькі скрытых надзей пакутніцкай маці... Косцю было далёка яшчэ да таго, як высыпаўся першы пушок пад носам, а ў заробкі наймаўся. 11-гадовы пастух замяніў пугу на плуг.

«...Ты пабач, сын Піліпа не ўдаўся ў бацьку. Дачакала Піліпча апоры... Хто бы падумаў, што ад такога бацькі?..»

Погалас людскі ўсё зловіць: «Сын ужо не дазваляе бацьку біць маці. Сын заступіўся, сын абараніў...»

*

Ракавы вечар пачаўся, як сотні падобных вечароў у жыцці Піліпчы.

Піліп піў з Аляксандрам Кукулкам з Шэрняў у мясцовай мястэчковай гасподзе. Потым выйшлі. Гаспода ў Орлі знаходзіцца ў цэнтры, на рынку. Тут людна заўсёды. Тут Піліп спаткаў і свайго сына. «Давай грошай», — ведаў, што сын увосень працаваў пры дарожных работах і сёння ездзіў за палучкай. Не, грошай не атрымаў. Потым Піліп быў у хаце разам з неадлучным Кукулкам. Пачалася «звычайная» гісторыя. У рух пайшоў валак. Сёння быў асаблівы прэтэкст пачаць адразу. Сын не даў грошай. «Які то сын?! Як да бацькі адносіцца!» Маці запытала: «За што ты яго б'еш?» Кукулка сказаў: «Ты не ўмешвайся, няхай б'юцца, табе сёння нічога не будзе». Ён сядзеў тут, як дырыжор.

Мітусня прыгасла і сын вый-

(Працяг на стар. 5)

БЕЛАСТОК. Фота Г. Рагазінскі

Павятовыя элімінацыі драмгурткоў

Шырока разгарнулася мастацкая самадзейнасць у гуртках БГКТ. Зараз у беларускіх вёсках Беласточчыны існуе каля 100 харавых, інструментальных, танцавальных і драматычных мастацкіх калектываў. Падаўляючая большасць — гэта драмгурткі, для якіх былі арганізаваныя павятовыя агляды. Па прычыне дрэннай арганізацыі многа калектываў не ўдзельнічала ў гэтых аглядах.

САКОЛЬШЧЫНА. Агляд драмгурткоў БГКТ Сакольскага павета адбыўся ў Паўночным Востраве. У аглядзе прынялі ўдзел тры гурткі замест спадзяваных сямі. Выступалі: мясцовы гурток з п'есай «Боты», Піражкі ставілі «Прымакі», а Новы Востраў — «Суд». Найлепшым быў гурток з Новага Вострава, які заквалiфікаваўся на ваяводскі агляд. Дзве ролі ў «Судзе» ігралі людзі старэйшыя і яны былі вельмі добрыя. Вывад: як найшырэй прыцягваць да працы ў гурток людзей старэйшых. Тым больш, што на іх часта ёсць запатрабаванне ў самых п'есах. А зрабіць з маладога старога ў нас яшчэ не ўмеюць.

(вл)

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ. На запланаваных пяць драмгурткоў на сцэне Павятовага дома культуры ў Міхалове выступіла толькі два, а менавіта самадзейнікі з Баршчэва і Пяцькоў. Першае месца занялі самадзейнікі з Пяцькоў з пастаноўкай «Дзесяць гектараў».

ГАЙНАЎШЧЫНА. Павятовы агляд драмгурткоў адбыўся ў Чыжах і Гайнаўцы. У Чыжах мясцовы гурток выступаў з пастаноўкай «Прымакі», а самадзейнікі з Кленік з п'есай «Чубатае гора». У Гайнаўцы выступалі чатыры драмгурткі: Арэшкава выстаўляла п'есу «Дзесяць гектараў», Крывец — «Боты», Дубічы Асочныя і Скупава — «Прымакі». І так, да першай узна-

(Працяг на стар. 7)

ПЕНТАГОН ПРЫЗНАЎСЯ Ў ЖУДАСНЫМ ЗЛАЧЫНСТВЕ

Міністэрства абароны ЗША прызналася ў жудасным злачынстве: ва ўжыванні ядавітых хімікатаў супраць паўднёвав'етнамскіх патрыётаў.

Ужыванне на вайне атрутных рэчываў было забаронена яшчэ Гаагскай дэкларацыяй 1899 года, а затым — Жэнеўскім пратаколам 1925 года. Праўда, Злучаныя Штаты, падпісаўшы Жэнеўскі пратакол, пазней адмовіліся яго ратыфікаваць. Аднак прынцыпы, выкладзеныя ў гэтых дакументах, пацверджаныя рознымі міжнароднымі дагаворамі і пагадненнямі, захоўваюць і для іх сваю сілу.

Цяпер Пентагон прызнаў, што растаптаў гэтыя прынцыпы. Прызнанне зроблена неахвотна, праз зубы — так прызнаецца пад цяжарам доказаў закаранелы злачынец. Сапраўды, цяжка адмаўляць тое, што ўжо даўно стала шырока вядома, пра што сам амерыканскі друк піша з дня ў дзень, як пра нейкую будзённую дэталь ваенных дзеянняў у Паўднёвым В'етнаме.

Паведамленні аб ужыванні амерыканскай ваеншчынай ядавітых рэчываў памнажаюцца з кожным тыднем. У апошні час стала вядома, напрыклад, аб распыленні амерыканскімі самалётамі ядахімікатаў у правінцыі Бен Чэ, дзе колькасць ахвяр ад атручвання дасягнула пяці тысяч чалавек. У многіх раёнах гэтай правінцыі на месцы зеляне́ўшых пасеваў засталася голая зямля; у павеце Зонг Чон загінула ўся хатняя жывёла. Згодна з іншым паведамленнем, атручаны многія жыхары раёна Канмаха: самалёты распылілі тут ядахімікаты над адной з рэк, і людзі, якія пілі ваду з ракі, цяжка пацярпелі.

Амерыканскае агенцтва Асошыэйтэд Прэс паведамляла, што ў правінцыяльным цэнтры Бентрэ адбыліся дэманстрацыі жанчын і дзяцей. Яны неслі плакаты з надпісамі: «Спыніце заражаць нашу ежу!» Паліцыя разганяла дэманстрантаў і правяла арышты.

Такія паведамленні і прымусілі, нарэшце, Пентагон прызнаць тое, што не ўдаецца больш замоўчваць. Усякі крыху вопытны злачынец выбірае, аднак, пэўную лінію абароны. Свая лінія абароны намецілася і ў амерыканскай ваеншчыны.

Прызнанне ва ўжыванні ядавітых рэчываў зроблена міністэрствам абароны ЗША ў форме... абвяржэння. Міністэрства заявіла, што ўзброеныя сілы ЗША ўжываюць у Паўднёвым В'етнаме не ядавітыя газы, а... ядавітую вадкасць. Прадстаўнік міністэрства сказаў, што хімічны састаў гэтай вадкасці «аналагічны саставу розных хімікатаў, якімі карыстаюцца фермеры».

Як кажуць, што ў лоб, што па ілбе. Паміж ядавітым газам і ядавітай вадкасцю няма ніякай прынцыповай розніцы. Ні адзін суд у свеце не апраўдае злачынца, які пабудуе сваю абарону на тым, што ён падліў яд у шклянку сваёй ахвяры, а не задушыў яе ядавітым газам.

АДН

ВЕСТКІ з БССР

БЕЛАРУСЬ — БАЗАЙ ЖЫВЕЛАГАДОЎЛІ

Нядаўна М. С. Хрушчоў звярнуўся ў Прэзідыум ЦК КПСС з новай прапановай у галіне сельскай гаспадаркі: аб яшчэ большай спецыялізацыі сельскай гаспадаркі ў Беларусі, прыбалтыйскіх рэспубліках і паўночна - заходніх абласцях Расійскай Федэрацыі.

Гутарка ідзе аб напрамкавасці ў развіцці сельскай гаспадаркі Беларусі і іншых раёнаў, аналагічных па прыродных і кліматычных умовах. Гэта датычыць Латвіі, Літвы, Эстоніі, паўночна - заходніх абласцей Расійскай Федэрацыі, такіх, як Ленінградская, Наўгародская, Пскоўская, Валагодская, Архангельская. Сюды ж можна далічыць і Маскоўскую, Смаленскую, Кастрамскую, Яраслаўскую і некаторыя іншыя.

Тут не заўсёды спрыяльныя ўмовы для вырошчвання збожжа, асабліва для яго ўборкі. Момант уборкі ўраджаю супадае з выпадзеннем вялікай колькасці ападкаў, што ўскладняе ўборку збажыны, сушку зерня, прыводзіць да вялікіх страт ураджаю.

Калі прааналізаваць вядзенне зерневай гаспадаркі ў гэтых раёнах, то можна ўбачыць немалыя цяжкасці ў арганізацыі таварнай збожжавай вытворчасці. Тут невялікія масівы зямель, немагчымасць ужывання больш магутнай тэхнікі, што зніжае прадукцыйнасць збожжа. У выніку сабекошт збожжа вельмі высокі. Пры рыначных адносінах такое збожжа не можа канкурыраваць са збожжам, якое вырошчваецца ў больш спрыяльных умовах, дзяржаве яго нявыгадна купляць. Сабекошт тоны збожжа (без кукурузы) у саўгасах склаў у 1962 г (у рублях):

па саўгасах СССР — 48
у Беларусі — 140
у Растоўскай вобласці — 17
у Краснадарскім краі — 19.

У Беларусі, прыбалтыйскіх рэспубліках і іншых раёнах, аб якіх ідзе гутарка, дзяржава закупляе 25 — 30 мільёнаў пудоў збожжа. Гэта колькасць невялікая. Патрэбы дзяржавы ў збожжы можна поўнасцю задаволіць за кошт тых зон, дзе вырошчваюць збожжавыя культуры найбольш выгадна. А тут можна атрымліваць таннае мяса і малако, г. зн. значна пашырыць жывёлагадоўлю. Для гэтага, відаць, спатрэбіцца адмовіцца ад закупак таварнага збожжа ў гэтай зоне і сканцэнтраваць намаганні на павелічэнні вытворчасці кармоў.

— Трэба паставіць задачу, — сказаў М. С. Хрушчоў, — усямерна развіваць тут малочна - мясную жывёлагадоўлю, свінагадоўлю, а таксама птушкагадоўлю.

Цяпер практыкай многіх калгасаў і саўгасаў даказана, што тут добра родзяць кукуруза, цукробыя буракі, гарох, боб, лубін і іншыя каштоўныя культуры. Якраз у гэтай увільготненай зоне добра расце і дае высокі ўраджай гарох на зялёны корм. Сіласаванне гарохавай і лубінавай масы ў сумесі з кукурузай, на думку вучоных і практыкаў, выгадна. Атрымліваецца каштоўны камбінаваны корм, узбагачаны бялком.

У Беларусі, прыбалтыйскіх рэспубліках і раёнах, падобных да іх па кліматычных умовах, добра растуць цукровыя буракі. Гэта таксама пацверджана практыкай. Цукровыя буракі — выдатны корм.

Для бульбы таксама тут нядрэнныя ўмовы. Гэта зона здаўна лічыцца бульбяной зонай, і асабліва ў Беларусі і некаторых іншых раёнах, дзе пясчаныя глебы. Там выдатна расце бульба. Яе вырошчваюць для

(Працяг на стар. 4)

Хроніка

У мінулым тыдні адбыліся павятовыя агляды драмгурткоў БГКТ у Міхалове, Чыжах і Гайнаўцы. У Беластоцкім павеце першае месца атрымаў аматарскі калектыў з Пянькоў за п'есу «10 гектараў», а ў Гайнаўскім павеце — самадзейнікі са Скупава за пастаноўку «Прымакі».

У гуртку БГКТ у Чаромусе адбыўся справаздаўча - выбарчы сход, на якім было выбрана новае праўленне на чале з Аляксандрам Салінскім. Выбраны былі таксама дэлегаты на канферэнцыю ў Гайнаўцы.

У рады БГКТ сход прыняў 9 новых членаў. Зараз гурток гэты налічвае 34 асоб. Удзельнікі сходу пастанавілі арганізаваць аўтарскія спатканні з паэтамі, запрасіць з канцэртам эстраду «Лявоніху» і павялічыць колькасць падпісчыкаў «Нівы».

Гурток БГКТ у Горнай налічвае 58 членаў. На апошнім сходзе гуртка былі абмеркаваны справы рэгулярнага аплачвання членскіх складчын, пакупкі тэлевізара, арганізавання экскурсіі. Гурткоўцы выбралі таксама 3 дэлегатаў на справаздаўча-выбарчую канферэнцыю ў Гайнаўцы.

Нядаўна гурток БГКТ у Збучы на справаздаўча-выбарчым сходзе выбраў новае праўленне, якое ўзначаліў Яўген Красько, і прыняў 18 новых членаў.

На справаздаўча - выбарчым сходзе гурток БГКТ у Чыжах выбраў новае праўленне, старшынёй якога далей засталася Люба Сегень. Выбраны таксама дэлегаты на павятовую канферэнцыю і абмеркаваны план працы на II квартал 1963 года.

Цёпла сустрэлі жыхары Збуча, Чыжоў, Кленік, Вялікіх Тынявіч, Дубіч і Скупава эстраду ГП БГКТ «Лявоніху», якая выступіла там са сваімі канцэртамі.

31 сакавіка ў Гайнаўскім Доме Гарняка адбыўся ваяводскі агляд мастацкіх калектываў БГКТ. Найлепш выпалі выступленні калектыва з Левак, які паказаў п'есу «Здарэнне на кірмашы». Леўкаўскія самадзейнікі 14 мая будуць выступаць з гэтай пастаноўкай у Варшаве на цэнтральным аглядзе мастацкіх калектываў нацыянальных меншасцей у Польшчы.

На другое месца камісія закваліфікавала аматараў сцэны з Новага Вострава, на трэцяе — з Паўлаў, на чацвёртае — са Скупава.

Спорт

Апошняя нядзеля прайшла пад сцягам футбола. Апрача І-ай і ІІ-ой ліг, якія правялі чарговыя гульні, у спаборніцтва ўключылася ІІІ ліга. Урэшце, выстартаваў XXV юбілейны чэмпіянат СССР.

У першай лізе вялікая неспадзянка — віцэлідэр, саснавецкае Заглэмбе, прайграў на ўласным полі шчэцінскай Пагоні. Гэта дазволіла лідэру Гурніку адарвацца на 3 ачкі, і тым самым барацьба за першае месца страціла на нейкі час напружаную цікавасць. Затое, улічыўшы чарговую перамогу хожаўскага Руху, узнікла гарачка вакол другой пазіцыі. Бароніць яе Заглэмбе, атакуюць — Палонія і Рух.

У ІІ лізе Шамберкі яшчэ на ачко павялічылі разрыў, і цяпер да найбліжэйшага суседа па турнірнай табліцы маюць яны аж 7 ачкоў перавагі.

У беластоцкай лізе вясенні круг пачаўся без неспадзянак. Бельскі Тур, які ў папярэднюю нядзелю выйграў высока ў гайнаўскай Пушчы, не апраўдаў спадзяванняў у сустрэчы з футбалістамі з Чорнай Беластоцкай, прайграўшы апошнім у сябе 2:3

Аб сапраўдным узроўні каманд цяжка яшчэ сказаць нешта канкрэтнае. Ну, бо як ацаніць разгром, які пасля пройгрышу з Турам учыніла ў таварыскім матчы Пушча лапскай Пагоні (10:1). Прыпомнім, што Пушча гуляе ў класе «А», а Пагоня — ў ІІІ лізе.

У СССР выстартавала 20 футбольных каманд першай групы. Сезон пачаўся тут, як ніколі, рана. Прычына — зварот да сістэмы розыгрышу ў два кругі, кожны з кожным. Гульні пачаліся на Поўдні. Аб выніках іх — у наступным нумары.

Аут

ПА ПЯТАХ

Ота і Берта Шталекер пайшлі. Аскер паспешна пераадзеўся, наблізіўся да люстра. Адтуль на яго глядзеў чалавек у мешкаватым гарнітуры, са змучаным тварам.

— Добры, — прамармытаў ён, пераклаў у кішэні пінжака і нагавіц дакументы, пісталет, цыгарэты з запалкамі і выйшаў.

Правёўшы Берту і Ота да дому нябожчыка, ён уздыхнуў з палёгкай. Праверка прайшла шчасліва. Механік і яго жонка ні з кім па дарозе не гаварылі, не падыходзілі ні да аднаго са шматлікіх тэлефонаў - аўтаматаў, якія сустракаліся па дарозе.

Шталекеры скрыліся ў доміку Ланге. Аскер не спяшаючыся рушыў назад, пільна прыглядаючыся

94

да таго, што дзеецца на вуліцы. Ці правільна ён зрабіў, застаючыся ў Остбургу? Пасля смерці Герберта, здавалася, ужо нішто не мяшала яму адправіцца ў суседні горад, дзе было трэцяе сховішча. Аднак паехаць туды — значыла ўратавацца самому, але затрымаць выкананне задання. А тут была яшчэ надзея... І ён не памыліўся: удалося галоўнае — ён звязаўся з Шталекерам!

Разважаючы так, Аскер дайшоў да скрыжавання і раптам адчуў, што за ім сочаць. Мабыць, здалося, што сустрэты па дарозе чалавек у ясным паліто надта ўжо ўважліва на яго паглядзеў?

Аскер выцягнуў цыгарэты і запалкі, нібы прыпадкова ўпусціў пудэлка. Падымаючы яго, асцярожна азірнуўся. Так — той, у ясным паліто, павольна ішоў следам.

Гэта быў Адольф Торп.

Да сільных, валявых людзей прыходзіць у мінуту небяспекі вельмі вялікі спакой і яснасць думкі. Гэта дазваляе вокамгненна ацаніць становішча, прыняць патрэбнае рашэнне, быстра і дакладна ажыццявіць намечанае.

Такую якасць Аскер меў. Ён прайшоў сотню крокаў, яшчэ сотню, спыніўся ля вітрыны магазіна, нібы аглядаючы выстаўлены тавар, скасіў вочы ў бок. Чалавек у ясным паліто не адставаў.

95

Усё канчаткова высветлілася. Працягваючы шлях, Аскер памалу апусціў руку ў кішэню, намацаў пісталет, адбяспечыў.

Ззаду яшчэ адзін квартал. Далей пачынаецца вуліца, забудаваная шматпавярховымі дамамі. І адзін з іх, трэці ад вугла, — з некалькімі дварамі Здаецца, прахаднымі. Учора, калі яны з Ланге ішлі да Шталекера, непадалёк ад гэтага будынку сляпы старэча прадаваў газеты. Ага, вось ён — на сваім месцы. Крыху далей, уваход у першы двор — вузкі тунель. Да яго паўсотні крокаў. Дом з пераходнымі дварамі! У Аскера перахапіла дыханне. Дык аб іх, вядома, ведае і той, што ідзе следам. Ведае і, зразумела, не будзе чакаць на вуліцы — кінецца за ім у тунель.

«Добра, — вырашыў Аскер, — хай ідзе!»

Вось і дом — цагляны гмах. Каб толькі людзей не было ля ўваходу!

Брама была свабодна. Аскер прымусіў сябе спакойна падыйсці да яе і — кінуўся ўцякаць. Каўзануўшы ў браму, ён адскочыў у бок і прытаіўся ля сцяны, прыкрыўшыся адной з палавінак дзвярэй.

Прайшла секунда, другая, пачуўся шум крокаў.

(Працяг на стар. 4)

96

СПРЭЧКІ

АРЛЫ БЕЗ КРЫЛАЎ

Не, не збіраюся нават прабаваць клеіць дэфініцыі сучаснага верша наогул, аб беларускай паэтычнай творчасці — у прыватнасці; не маю таксама намеру распісваць рэцэптаў нашым беларускім паэтам, якія жывуць і твораць у межах нашай краіны, у межах Народнай Польшчы. Поўнасцю згаджаюся з Алесем Барскім, калі сцвярджае ён, што такія рэцэпты ці дэфініцыі зусім немагчымы.

Ведучы спор аб паэзіі, аб яе стане, аб тым, якая яна ёсць і якая мае быць, неабходна, на маю думку, мець заўсёды на ўвазе функцыю, прыпадаючую паэтычнай творчасці ў канкрэтных умовах.

Калі не было ні радыё, ні тэлебачання, ні кіно; калі газеты ці журналы не з'яўляліся штодзённым хлебам кожнага дарослага чалавека, тады верш, згода, быў крыніцай інфармацыі і аб свеце, і аб розных здарэннях, і аб перажываннях людзей. У форме даступнай, лёгкай ды прыемнай верш адначасова бавіў і інфармаваў, з'яўляўся фактарам шырокага ўздзеяння на грамадства.

Зараз сродкі масавай інфармацыі вызвалілі паэзію ад яе інфармацыйнага, павествавальнага характару. Газеты, радыё, тэлебачанне, кінахроніка шмат больш дасканала ды не параўнальна хутчэй выпаўняюць гэтыя заданні.

Карэнна тады змянілася функцыя паэзіі. Сучасны чытач, на маю думку, шукае ў паэтычным творы адлюстравання сваіх як найбольш інтымных, глыбока закрытых, чыста асабістых перажыванняў, адлюстравання свайго псіхічнага стану.

Таму зараз нейкім анахранізмам выдаецца мне эпіцкая апісальная форма верша, якая часта пераплятаецца сярод радкоў таго, што піша Віктар Швед, а часам Алесь Барскі.

Верш родзіцца з уздзеяння рэчаіснасці, акружаючай паэта, але гэтую рэчаіснасць паэт прасейвае праз сваё, яму аднаму толькі ўласцівае, адзінае сіта. Вынік, зразумела, залежыць ад паэтычнага таленту пегасаўскага слугі, ад яго здольнасці адчування акружаючай рэчаіснасці, ад багацця, урэшце, яго асабістых перажыванняў.

Верш, нават аптымістычны, радасны, родзіцца з болем, як дзіця, і ў болю пачынае сваё жыццё.

Справа, на маю думку, зводзіцца да таго, ці паэт з'яўляецца носьбітам даволі багатай эмацыянальнай нагрузкі, ці ў яго творчых нетрах дастаткова накапілася болю або радасці, ад якіх ён не можа знайсці спакою, ці ён наогул мае што - небудзь пераказаць чытачу, каб заспакоіць яго пошукі ў выяўленні асабістых перажыванняў.

Мяркую, што менавіта як вынік такога псіхічнага стану з'явіліся між іншым вершы «Хлопцы белавежскія» А. Барскага, «Беласточчына» В. Шведа ці верш без загалоўка аб маці Я. Бурша.

Верш, звязаны з паэтам, як дзіця праз пупавіну звязана са сваёй маці. Жыццё і кшталт верша залежаць тады ад складу крыві, якая наплывае праз ніці, звязваючы яго са сваім стваральнікам. Верш нельга адарваць ад найбольш скрытых перажыванняў аўтара. Калі гэта здараецца, верш затрачвае свой твар, застаецца бязвыразным, штучным.

У апошнім сваім выступленні Віктар Швед шырока праводзіць абарону свайго метаду вершаскладання, канчаючы сцвярджэннем, што неадступіць ён ад сіляба-танічнага верша. Мне здаецца, што няма зусім патрэбы, каб ён ад яго адступаў. У апошнім часе сярод польскіх маладых паэтаў наглядаецца наварот да захоўвання ўсіх форм класічнай паэзіі. Для прыкладу, Эрнест Брыль апублікаваў нядаўна новыя вершы ў так традыцыйнай, але адначасова вельмі труднай форме, якой з'яўляецца класічны санет, з захаваннем характэрнага парадку рыфмаў, зваротак і рытму. Важна толькі тое, што змешчана ў той традыцыйнай форме, які лагічны сэнс надае ёй паэт.

Віктар Швед напэўна з'яўляецца таленавітым паэтам. Але ў некаторых яго вершах (для прыкладу, «Медны коннік» з апошнеапублікаваных) выяўляецца недапрацаванасць, недахоп паэтычнай тонкасці, думкі, вобраз паглынае імпрэсію, а гэта ўсё разам стварае ўражанне, быццам верш напісаў нейкі школьнік, а не таленавіты паэт з вялікім, як не гавары, творчым вопытам.

Ну што ж, гэта ўсё, што хацеў сказаць. Астаецца толькі пажадаць нашым сябрам — паэтам далейшых поспехаў у нялёгкай творчасці. Яны напэўна з'яўляюцца арламі беларускай інтэлігенцыі, пражываючай у Польшчы. Вельмі добра было б, каб нехта пастараўся знайсці эліксір на буйнейшы рост крылаў у гэтых арлоў. Больш ім нічога не трэба.

ВІКТАР РУДЧЫК

Аўтаномная старонка літаратурна-мастацкага аб'яднання

„Белавежа"

№ 53

ЛІТАРАТУРНЫ КОНКУРС

ГП БГКТ і Праўленне Літаратурна - мастацкага аб'яднання «Белавежа» аб'яўляюць конкурс на тэму:

«Сучасная беларуская вёска»

(вершы, сцэнічныя творы, апавяданні, нарысы).

Найлепшыя творы будуць узнагароджаны грашовай прэміяй і надрукаваны ў «Ніве» або ў літаратурных зборніках.

Узнагароды:

1 — 1.200 зл.

II — 2 па 700 зл.

III — 3 па 300 зл.

У конкурсе могуць прыняць удзел як члены літаратурнага аб'яднання, так і іншыя асобы, зацікаўленыя гэтай тэмай.

Творы трэба дасылаць на адрас: Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego, Białystok ul. Warszawska 11.

З прыпіскай «Літаратурны конкурс». Тэрмін дасылкі твораў 30 верасня 1963 г.

Пры ацэнцы журы асаблівую ўвагу зверне на сцэнічныя творы для мастацкай самадзейнасці.

САКРАТ ЯНОВІЧ

ПРЫЕХАЎ

Глянь, маці, на сына. Ён сумны стаіць, бамбіза, і не ведае, куды падзець рукі? Падымі, маці, вочы. Ён здалёку прыехаў наведаць гаспадарку. Запытай, маці, як жывецца яму? Ён даўно пакінуў цябе адну на загоне запушчаным. Прытуліся, маці, да шчакі. Ён не асмеліцца пацалаваць руку тваю. Прыгалуб, маменька, кучму яго раскудлачаную. Ён вялікі ўжо чалавек і жаніцца будзе.

А пра нявестку нашто табе ведаць, маці? Ты ж у вёсцы свой век дажываеш.

ЧАГО?

Чаго на марозе мерзнеш? Каб бляскам сонца нацешыцца... Чаго ля школы прыпыніўся? Хочаш у снежкі з дзяцьмі гуляць... Чаго ў другі бок адвярнуўся? Бач, настаўніца твая ідзе! Дзяцінства тваё ідзе! Скінь капялюш, пакланіся...

Прыгожай

Думаеш, што ўвесь свет ля ног тваіх ляжа і ласкавай усмешкі папросіць? Дарэмна мучыш сябе снамі непраўдзівымі ды годы маладыя траціш. Думаеш, што станам стройным жыццё ашукаеш і бляскам сваім яго асляпіш? Не выракайся мазаля працавітага ды горычы слёз. Думаеш, што шчасце ў целе раскошным тваім і бяздумных чорных вачах? Не кожнаму дана трывожнасць кахання ды радасць ягоную адчуць.

Прыгожая ты, але на цябе можна толькі паглядзець, бы на куст ружы дзікай пры гасцінцы, і пайсці далей...

Алесь БАРСКІ

ЛІСТ ДА МАТКІ

На далонях тваіх
маршчыны — дарогі
лініі
смутку
надзеі
кахання
па лініях гэтых
дзяцінства маё
басаногае
рачкавала ад рання
да рання.
Да мяне прыплывалі
лебедзі ў змроку —
далоні у напоўнены
ласкай
са смутку
красалі песню
з надзеі
красалі казку.
Памятаю
зімовы вечар
ціхі спеў калаўрота
пах прэлага жыта
на печы
і стрэлы марозу
за плотам.
З рук Тваіх
нітка як промень
з сонца-кудзелі
бегла няспынна
з вуснаў
жывою крыніцай
струілася песня-быліна
для сына для сына.
Памятаю замовы
сядзеў на парозе
акутаны вечарам шэрым
Ты сеяла попел
і сеяла словы
ад страху
ад жаху
ад злога
благога
Ты бараніла
таемнаю сілай
і я Табе верыў.
Памятаю
вадзіла мяне Ты ў поле
на сцежкі русалак
валошку зрывала
букецік вязала
з усмешкі.
І слёзы Матуля Твае
памятаю
слёзы ад слоў маіх
непраўдзівых
учынкаў нягодных.
Сягоння я іншы
сягоння
другі я.
Прабачце Матуля
учынкі благія
і словы благія.
Прабачце Матуля
мне неадказнасць
паступкаў дзіцячых
паступкаў юначых.
Прабачце ўсё тое Матуля
што сам я сабе
не прабачу!

ЮРКА ЗУБРЫЦКІ

СВАРОЖЫЧЫ

Прашчур наш дыялектыкі не ведаў,
І не ведаў метадаў другіх.
Увабраўшы ў сябе сілу нетраў,
Ен узняўся з тваністай дрыгвы.

У нямым пайшоў ён захапленні
На высокі бераг не знарок.
Там, сардэчна ўпаўшы на калені,
— Слаўся, — вымавіў, — Сварог!

Ідуць гады, праносяцца стагоддзі,
Распароў дрыгву стальны рапір,
А Сварог з Сварожычамі ходзіць
Берагам завілістай ракі.

ЛІТАРАТУРНАЕ СЯБРОЎСТВА

Апошнім часам наладзілася цеснае супрацоўніцтва паміж варшаўскімі аддзеламі нашага і рускага таварыстваў у галіне літаратурнага абмену.

Як мы ўжо інфармавалі, у нашым аддзеле адбыўся літаратурны вечар рускага паэта Георгія Саргоніна, цяпер у сваю чаргу рускае таварыства арганізавала ў сябе сустрэчу з Віктарам Шведам.

Варта адзначыць, што на гэтае супрацоўніцтва паміж нашымі брацкімі арганізацыямі звярнула ўвагу «Трыбуна Люду» ў інфармацыі за 16.III.63 г. п.з. «Паэтычныя вечары ў БГКТ», падкрэсліваючы што такія вечары з'яўляюцца цікавымі мерапрыемствамі. «Т. Л.» адзначыла таксама цесныя кантакты рускіх і беларускіх паэтаў з польскімі літаратарамі.

(р. л.)

БЕЛАРУСЬ — БАЗАЙ ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ

(Працяг са стар. 2)

харчовых мэт, а адходы — дробную бульбу можна выкарыстоўваць на корм жывёле.

Важна падкрэсліць, што на ўборцы ўраджаю такіх кармавых культур, як кукуруза, гарох, боб, лубін на сілас, дажджавое надвор'е істотна не адбіваецца.

«Мець пяць кароў на сто гектараў земельных угоддзяў, як гэта наглядаецца ў Разанскай вобласці, — піша М. С. Хрушчоў, — гэта мізэрная колькасць, гэта ганебна. Пры такой шчыльнасці жывёлы на сто гектараў, вядома, не можа быць і гутаркі аб культурным вядзенні земляробства. За кошт выкарыстання адных мінеральных угнаенняў нельга ўзняць культуру земляробства.»

У гэтай зоне М. С. Хрушчоў ставіць задачу дабіцца прыкладна 25 — 30 кароў на сто гектараў зямлі, а ўсяго буйнай рагатай жывёлы 65—70 галоў на сто гектараў.

«Калі мы гаворым пра жывёлагадоўчы напрамак, — піша М. С. Хрушчоў, — аб расшырэнні вытворчасці кармавых культур, то гэта не азначае, што калгасы і саўгасы перастануць сеяць збожжавыя культуры, што ім як бы забараняецца вырошчваць збожжа. Не, гэта не так. Мы не толькі гаворым, што дзяржава не ставіць задачу атрымання таварнага збожжа ў гэтай зоне. Мы не ставім такую мэту, таму што не заўсёды спрыяльныя ўмовы для яго вырошчвання. Але для ўласнага спажывання і для патрэб жывёлагадоўлі калгасы і саўгасы могуць і павінны атрымліваць збожжа. Неабходна звярнуць асаблівую ўвагу на павышэнне ўраджайнасці збожжавых для ўласнага спажывання і зернебабовых для жывёлагадоўлі».

Усё гэта яшчэ толькі прапанова, якая будзе грунтоўна абмеркавана з рэспублікамі. Кожны калгас будзе старанна прадумваць, падлічваць, вызначаць свае магчымасці.

СЕМ УСМЕШАК І СМУТКАЎ

У Аўгустоўскай школе няма... зімы. Тут круглы год зеляняюць і цвітуць кветкі. Сходы, бы дарожка ў парку, класы, бы пакоі. Буйная, дагледжаная зяляніна прыдае свежасці.

Проста, зайздрасць бярэ чалавека, што настаўнікам удалося так упрыгожыць школу, хаця і за кошт сваіх хатніх вазонаў.

А калі прыгрэе вясенняе сонца, замігцяць вакол школы тысячамі колераў усякія нарцызы, цюльпаны, півоніі. Здаецца, вышлі яны з-за тоўстых сцен, каб нацешыцца летам удоваль. Тады наведайце Аўгустова, што пад Бельскам. Просім. З таго часу палюбіце кветкі раз назаўсёды.

* ✲ *

Але ўсмешка са смуткам у пары. Ужо сёмы год, як у настаўніцкіх кватэрах сівабароды мароз выробляе што хоча! І ў фізкультурнай залі таксама.

Папсавана аграванне. Нават у беластоцкім кураторыуме дабіваліся іх рамонту і да Міністэрства збіраліся пісаць настаўнікі. Як не кажы, але штосьці не ў парадку ў бельскай адміністрацыі.

* ✲ *

Ранкі яшчэ халодныя. Дзеці подбегам спяшаюць у школу. Ля дзвярэй вартуе Валя, іх равесніца. Сёння яна дзяжурная. Глядзіць, ці ўсе добра ачышчаюць чаравікі. Перш трэба выцерці падэшвы, а затым змахнуць шчоткаю бруд з халяваў. Вось так! Калі хто так не зробіць, Валя грозна прыкрыкне:

— Вярніся!

Нарэшце чаравікі чыстыя. Але па калідоры хадзіць не можна. Трэба адразу ісці ў раздзявальню, разуцца там і накласці крайчакі.

* ✲ *

Кветкі і чысціня. Што ж яшчэ больш трэба? Ага, патрэбны спорт маладому арганізму! Пляц цудоўны, прыдаўся б бульдозер, каб падраўняць яго. Ды дзе там! Ніяк не выпрасіць гэтай машыны ў павеце.

А мо' проста самім зрабіць гэта, без нічыёй ласкі, у рамках цяжкай атлетыкі? Што?

* ✲ *

Школе трэба дапамагчы. Вось так, як пры закупцы сеткі для агарожы. Асігнавана дзесяць тысяч злотых, дык і бацькі не паскупіліся, сваіх дзесяць тысяч, калі не больш, таксама далажылі. А працы ўласнай ужо нат' не лічаць...

Хай будзе прыгожая агарожа на прыгожым (роўным!) пляцы! Ці не маем рацыі?

* ✲ *

Дзяўчынка і хлопчык павінны трактаваць сваю вучобу, як важную працу, а не як прыкры абавязак. На сцяне, па-над сходамі, вісіць велізарная табліца са спісам вучняў і іх бягучых ацэнак па паасобных прадметах. Глядзі, параўноўвай сябе з другімі. Старайся не адставаць.

І калі няма паблізу дарослых, вучні крадком глядзяць і параўноўваюць...

* ✲ *

Хутка вясна і... канец школьнага года. Тады пара выбірацца на экскурсію. Куды? У Белавежы пабывалі, цяпер мо' паедуць у горы або над мазурскія азёры? Грошы ўжо прызапашаны ў школьнай ашчаднай касе. Кожны хоча ехаць.

Прытым вялікая надзея на рашарню, якая, напэўна, не адмовіць у дапамозе, бо ж нездарма завецца апякуном аўгустоўскай школы.

С. ЯНОВІЧ

ЛЮДЗІ, СЯРОД ЯКІХ МЫ ЖЫВЕМ

Аляксандр Сяроцкі

Аляксандр Сяроцкі вядомы не толькі ў самой Дуброве, але і ў вёсках павета. Ён з'яўляецца кіраўніком сельскагаспадарчых спраў Павятовага праўлення сельгасгурткоў. На яго долю выпала не мала папрацаваць у час арганізавання сельгасгурткоў, якіх налічваецца зараз больш 70. Магчыма, што нікому столькі не прыходзілася і не прыходзіцца займацца механізацыяй вёскі, колькі Аляксандру Сяроцкаму. Тое, што Дуброўшчына зрабіла вялікі крок наперад у сельскагаспадарчай вытворчасці, з'яўляецца між іншым і яго заслугай. Ён умее пераканаўча весці гутаркі з сялянамі, умее заахвоціць іх да новых метадаў апрацоўкі зямлі, да карыстання сельскагаспадарчай літаратурай.

Аляксандра Сяроцкага можна і трэба залічваць да тых людзей, якія многа зрабілі і робяць для вёсак у галіне развіцця сельскай гаспадаркі на Дуброўшчыне.

Тэкст і фота

М. Хмялеўскі

З ПРАКТЫКІ ЗЕМЛЯРОБА

СЕЙ АВЁС У ГРАЗЬ — БУДЗЕШ КНЯЗЬ

Прыслоўе гэтае гаворыць аб тым, што авёс, гарох, яравую пшаніцу ці некаторыя гароднія расліны: моркву, пятрушку, буракі, цыбулю, часнок — трэба сеяць як найраней. Выкарыстоўваюць гэтыя расліны вясеннюю вільгаць у раллі і дадуць вялікія ўраджаі з кожнага гектара. Трэба памятаць толькі, што цяпер ужо канец зімы, і да сяўбы трэба падумаць, як закончыць падрыхтоўку да працы на раллі, гэта значыць, закупіць ці выменяць адпаведна кваліфікаванае насенне, штучныя ўгнаенні, падрыхтаваць прылады да працы ці дагаварыцца з трактарыстам.

Калі ўжо гутарка аб раннім пасеве аўса, то трэба ведаць, што аўса ў чыстым севе не варта сеяць, бо гэта было б аднабаковае выкарыстанне глебы і яе раслінных запасаў. Найкарысней сеяць авёс у мяшанцы з іншымі карыснымі гаспадарчымі раслінамі: авёс разам з сэрадэляй, авёс разам з двухрадковым ячменем, яравой пшаніцай, гарохам, вікай ці пелюшкай. Як вядома, кожная расліна патрабуе іншых глебавых сокаў, кожная з іх мае таксама іншы «смак», гэта значыць, што ў час росту патрабуе адпаведную колькасць таго ці іншага ўгнаення і атмасферных ападкаў. У некаторыя гады лепш расце авёс, а ў іншыя ячмень, пшаніца, віка ці пелюшка. Калі мы будзем сеяць усе разам, дык гэтым самым мы змушаем глебу даваць з сябе максімум высілку для росту мяшанкі ці то на насенне, ці на зялёны корм для жывёлагадоўлі. Нават салома з такой мяшанкі лепшая.

Якую мяшанку і на якой раллі засеяць? Аб гэтым трэба пагаварыць са сваім аграномам.

Некаторыя практычныя гаспадары прарочаць, што лета пойдзе па зіме, што летам будзе так пячы сонца, як зімою дапякалі 30-градусныя маразы, а значыць, будзе недахоп вільгаці ў зямлі. У сапраўднасці цяжка цяпер яшчэ прадбачыць, якое будзе лета, але добра было б як найбольш эканомна гаспадарыць вясеннімі запасамі снегавой і дажджавой вады ў глебе.

НЕСТАР ПЕРАВОЙ

(Працяг са стар. 2)

На зямлі ля ўваходу лёг кароткі цень. Аскер затаіў дыханне. Ён бы і ўдары сэрца прыглушыў, калі б мог. Момант цень быў непарушны, потым падоўжыўся. З-за варот з'явіўся профіль мужчыны. Аскер выразна бачыў высокі прыгожы лоб, правільнай формы нос, энергічны падбародак, пульсуючую на шыі маленькую сінюю жылку.

У шыю ён і ударыў — тым кароткім моцным ударам, які доўга трэніраваў і навучыўся выконваць беспамылкова.

Раней чым Торп упаў, Аскер падхапіў яго, прыпёр да сцяны, зноў ударыў — гэтым разам у падбародак і апусціў на зямлю абмяклае цела ворага.

Глыбока ўздыхнуўшы, ён выйшаў з варот і не спяшаючы рушыў па вуліцы. Машынальна апушчаная ў кішэнь рука натаўкнулася на ручку пісталета. Аскер зноў паставіў яго на засцерагальнік.

КЛЯТВА ТОРПА

Торп адкрыў вочы, утаропіўся ў склапеністую столь, пад якой ляжаў. Моцна балела галава. Ён з цяжкасцю пераваліўся на жывот, падняўся, чапляючыся за сцяну, пацягнуўся да выхаду.

Падскочыў прахожы.

— Што здарылася? У вас кроў!

— Паклічце шуцмана, — з цяжкасцю вымавіў штурмфюрэр.

Праз паўгадзіны Торп сядзеў у сваім службовым кабінеце. Фельчар бінтаваў яго. Уважліва Бекер. Яго малыя вочкі гнеўна блішчалі. Торп спрабаваў устаць. Бекер злосна махнуў рукой.

— Сядзіце, сядзіце, — праскрыпеў ён. — Вы патрапіце скочыць пры з'яўленні начальніка, ляснуць абцасамі, выпучыць грудзі, з сабачай адданасцю глядзець на шэфа. Але пры ўсім гэтым вы кругль ідыёт!

Фельчар тарапліва закончыў работу і выйшаў.

— Так, так — працягваў бушаваць Бекер, — вы ідыёт, Торп, ідыёт і тупіца! Што вы нарабілі? Які быў загад?... Адказвайце, калі пытае начальнік!

Торп прамармытаў, што загад быў пайсці для назірання за домам обер-ефрэйтара Герберта Ланге ў суправаджэнні двух контрразведчыкаў.

— Значыць, утраіх?

— Так, штурмбанфюрэр.

— А вы? Што зрабілі вы? Адправіліся адзін і вас ашукалі, бы дзіця.

— Але хто мог падумаць? — Торп загарачыўся. — Я ўбачыў яго, і адразу ўзніклі падазрэнні. Рушыў следам. Ён нічым не выдаў, што прыкмеціў

сачэнне. Праўду яго, думаў я, да логава, і справе канец.

— Ці разумееце вы, Торп, што Ланге, у якога былі знойдзены чужыя дакументы, і таго другога паслалі рускія?

— Так, — прашаптаў Торп. — Яны тыя самыя парашутысты.

— Урэшце вы здагадаліся, Торп! — здзекваўся Бекер. — Вы, Торп, уласнымі рукамі кінулі кошкі пад хвост «Жалезны крыж», чын оберштурмфюрэра, а, можа, і яшчэ нешта ў дадатак.

Торп гаротна нахіліў галаву.

— Трэба злавіць парашутыстаў, — сказаў Бекер. Злавіць, колькі б нам гэта не каштавала!

— Клянуся, ён не ўцячэ ад мяне! — сказаў усхваляваны Торп.

— Думаю, — суха буркнуў Бекер, — што галоўную стаўку трэба рабіць на «Зялёнага». Гэта падказвае шэф, і ён мае рацыю. І так, уся ўвага «Зялёнаму». Той, за якім мы палюем, абавязкова паспрабуе з ім звязацца.

На заканчэнне Бекер і Торп распрацавалі план наведання ўдавы Герберта Ланге.

Як гэты план быў выкананы, чытачы ўжо ведаюць.

(Працяг за тыдзень)

У ГОНАР ГОДА БЕЛАСТОЦКАЙ ЗЯМЛІ

Некалькі год таму назад даехаць да Юшкавага Груда, Шымак ці Ялоўкі зімой і на пачатку вясны было немагчыма з-за дрэнных дарог. У Міхалове неабходна было перасядаць на воз або сані. Іншы транспарт у гэтай аколіцы быў непрыгодны.

Зусім інакш зараз. Зараз пабудавана там простая шырокая жвіравая дарога, якая з двух бакоў абсаджана дрэвамі. Па ёй ездзяць ПКС-ы. Жыхарам далёкіх вёсак стала вельмі выгадна. Яны могуць самаходам даязджаць і да Міхалова, і да Заблудава, і да Беластока.

Асаблівай увагі заслугоўвае факт, што гэтую прыгожую дарогу пабудавалі сяляне грамадскім чынам.

1963 год аб'яўлены годам Беластоцкай зямлі. Сяляне адзначаюць яго новымі працоўнымі дасягненнямі, сярод якіх нямала займаюць месца дарожныя чыны.

На нядаўна адбыўшымся ў Юшкавым Грудзе пленуме грамадскага камітэта Фронту народнага адзінства зацверджаны новыя планы дарожных чынаў. І так вясковыя дарогі паміж вёскамі Цiванюкі - Кухмы, Бандары — Рыбакі, Аднога — Плянта да 1 лістапада б.г. будуць акопаны равамі, выжвіраваны і абсаджаны дрэвамі.

Жыхары вёскі Баршчэва наладзяць 500 метраў дарогі, якая вядзе да Плянтаў. Дарогі, злучаючыя вёскі Бандары — Гарбары, Плянта — Новая Воля, зараз звілістыя, няроўныя. Гэтай вясной яны будуць выпраставаны і даведзены да парадку.

У такіх вёсках, як Сахаркі і Сушча, вуліцы таксама няроўныя, платы ставяць гаспадары там, дзе ім падабаецца. Згодна з планам грамадскага камітэта ФНА да 1-га мая будзе гэта справа ўладжана.

У вёсках Рудня, Таніца Горна, і Таніца Дольна не даведзена да канца жвіраванне вуліц. Сяляне забавязаліся там бягучай вясной закончыць пракладку маставых.

Многа грамадскай працы будзе ўкладзена жыхарамі Бендзюгі. Яны на дарозе заложаць тры бетонных водных пропускаў, навозяць жвір на грэблю, спалучаючую вёскі Супруны — Калёсьна, зажвіруюць 400 метраў дарогі, якая вядзе да Міхалова і пашыраць вуліцу на адрэзку 150 метраў у Супрунах.

Найбольшыя працы ў гонар года Беластоцкай зямлі будуць праведзены ў Юшкавым Грудзе. Там грамадскім чынам будзе пабудавана вялікая крама, злеўня малака і гаражы на сельскагаспадарчыя машыны для мясцовага сельгасгуртка.

Апрача таго, што кожная вёска абавязалася грамадскім чынам выканаць тыя ці іншыя работы, існуюць планы супольных прац. Да іх адносяцца карчаванне меліярацыйнага аб'екту на абшары 160 га, пракладка даезду да сенажаці, дзе прадбачана 1 км дарогі акапаць равамі.

Згодна з пастановамі вышэй успомненага пленума ўсе платы ва ўсіх гаспадароў грамады павінны быць наладжаны, а пры кожнай хаце павінен быць агародчык кветак.

Вартасць працы грамадскім чынам у Юшкавым Грудзе складзе суму больш як паўмільёна злотых. Зразумела, сума гэта немалая. І калі б у кожнай грамадзе было запланавана і выканана столькі прац, колькі будзе ў Юшкавым Грудзе, дык тады Беласточчына годна адзначыла б год сваёй зямлі.

М.Х.

(Працяг са стар. 1)

шаў да суседзяў, за сцяну. Дыхнуць. Мо' каб не глядзець на гэтае ўсё, ужо ж вельмі надакучыла. Толькі не Піліпу. Ён яшчэ не закончыў. Гарэлка не выветрываецца з галавы так хутка. Чарвяк точыць. «Ты сякаянітакая, туды тваю маць, ты з ім!..»

Сцяна да суседа тонкая. У Косці неспакойна на сэрцы. «Пайду, нешта там шумна, можа будзе маму біць?»

Піліп сядзеў у пакоі пры акне. «За што ж вы, тату, мяне білі? Я вам грошы не даў, бо бачыў, што вы былі і без таго п'яныя, вы б яшчэ пілі. На папяросы вы прасілі, то я вам даў...»

...Вастрыё нажа пракалола Косцю жывот. Неспадзявана, без слова. Так хутка, што пакуль Косця паспеў крыкнуць, той самы нож бацька сунуў яму вышэй, у грудзі. Не трапіў у грудзі, нож слізнуў па рэбрах пад рукой і толькі царапнуў.

Абое — сын і бацька пайшлі ў шпіталь. Абое, бо і Піліп аказаўся з лёгкай ранай на назе.

«Навошта ён сябе раніў?.. Думаю, што хацеў паказаць, што і ён пацярпеў, што і ён няшчасны». — Насця змаўкае.

Перад ад'ездам у шпіталь Піліп заявіў: «Як вярнуся, усё роўна ўсіх перарэжу».

І калі пасля тыдня выпісалі яго са шпіталя, выпісаўся і сын, хоць яму было яшчэ рана. Пагроза бацькі і свежы доказ на жываце, што ўсё можа быць. У хаце маці, сястра!

*

Піліпа нарэшце судзілі. Дастаў паўтара года. Насця расказвае: «Шкада неяк зрабілася. У судзе, як прывялі, быў такі якісь харошы. Твар пабялеў ад таго, што не піў, вочы сталі нармальныя... Заўсёды меў страшны, чырвоны, дзікі твар, не людскі. Гарэлка трымала яго заўсёды ў шпонах. Нават як і не п'яны, то іншай мовы не было, толькі кругом: той піў, там выпівалі, тыя папіліся... Часам думаю, можа то і грэх, што ён у турме. Бацька... Свой... Спакойна цяпер, то праўда. Але аж баюся думаць, што будзе, як вернецца».

Боязнь Насці абгрунтавана. І для сябе робіць яна лепш, што стараецца не думаць аб тым, што будзе. (Бывае і так). Паўтара года спакойнага людскога жыцця, спакойнага сну — гэта таксама нешта значыць у жыцці жанчыны, якая ад 20 год безупынна не была пэўная здароўя і жыцця.

Але Насця праз 20 год не атрымала ад нікога ніякага ратунку, ніякай рады і не чакае. Не ведае, нават, што павінны ёй памагчы, заступіцца. Насця нясе свой крыж пакорна і без наракання.

А Піліп разрабляў, біў, піў. І нікога ў Орлі гэта не датычыла, адну Піліпчу і яе дзяцей. Ніхто, акрамя голага часам спачування, не выцягнуў сяброўскай рукі.

Урад выдаў пастанову, што нецвярозым забаронена прадаваць гарэлку ў крамах, рэстаранах, гасподах. Піліпу ў Орлі ў гасподзе ніколі не адказалі ў гарэлцы.

Прадаўшчыкі гасподы — мясцовыя — ведалі, што ад іх Піліп пойдзе дахаты, будзе таўчы, мучыць сям'ю. Ведалі і пра пастанову ўрада. Яна напэўна ляжыць у стале кіраўніка. Але што каму да Піліпа і яго няшчаснай сям'і! Піліп — жалезны кліент, дае зарабіць, прэмія будзе — гэта важна.

П'яніц, якія неадпаведна захоўваюцца ў рэстаране, трэба з яго вывесці. Гэта таксама наказ. Піліпу і яго сябрам і тут рабілася выключэнне. Прыдзе час, сам выпаўзе і зваліцца пад плотам. Думаю, калі Піліп вернецца і мо' зноў зойдзе ў гасподу, адмовяць яму лішнюю чвэртку ці не?

П'яніц, якія здзекваюцца над сям'ёй і могуць быць небяспечнымі (Піліп выразна даказаў і апошняе), урадавая пастанова наказвае лячыць. Калі не хоча сам добраахвотна, тады лячыць прымусова.

Для пэўнасці званю да др. Зморскага — спецыяліста па псіхічнаму здароўю. Пытаю, хто павінен быў зацікавіцца такім індывідыумам як Піліп. Доктар адказвае, што сям'я паведамляе грамадска - лекарскую камісію (Komisja społeczno - lekarska), якая ёсць у павеце. Тая выступае з прапановай у суд. Той выдае пастанову аб прымусовым лячэнні. Алкаголіка забіраюць у шпіталь і лечаць, або на месцы лечаць. Калі не хоча сам хадзіць, міліцыя водзіць.

— Усё добра, — кажу, — але сям'я аб усім гэтым не ведала. Піліпча не ведала ўсіх гэтых простых і мудрых спраў. Хто ёй павінен быў выясніць, хто на месцы ў вёсцы за гэта адказвае?

— Найбліжэйшы лекар, найбліжэйшы пункт аховы здароўя.

Калі вернецца Піліп і, не дай Бог, зноў будзе піць, арлянская служба здароўя паможа тады ўжо Піліпчы і яе сыну лячыць бацьку ці не?

Лячэнне алкаголікаў цяжкое, няўдзячнае, доўгае. Вымагае гадоў. Пачатак Піліпу зробіць турма, дзе напэўна не дастане гарэлкі. Але потым? Як вернецца вольны, сам сабе пан? Да добрых калегаў па бутэльцы? Ці не варта, маючы на ўвазе ўспомненую антыалкагольную пастанову ўрада, узяцца і за гэтых калег Піліпа. Што нажа яны яшчэ не ўсадзілі свайму дзіцяці ў жывот? Тым лепш. Адклад не ідзе ў лад. Піліп даказаў.

Піліпча расказвала мне, як, здабыўшы адну нейкую пілюлю, думала, абы толькі неяк даць з'есці яе Піліпу і ён перастане піць. Якім вялікім можа быць людское няведанне. А пад бокам у Піліпчы пункт аховы здароўя, лекары, якіх вучаць усведамляць людзей.

Піліпча не хоча думаць, што будзе. У добрай веры пішу, што калі Піліп вернецца і ўздумае пайсці старой дарогай, супраць яго, для яго ж і сям'і дабра і шчасця стане мур людзей разумных і добрых — працаўнікі аховы здароўя — лекары і медсёстры, прадаўшчыцы гасподы, міліцыянеры. Сіла і воля калектыву пераможа небяспечнага саракаградуснага ворага. Мо' прыдзе яшчэ і для Насці радасны час...

ВЕРА ЛЕЎЧУК

Як зарабіць 30000 у месяц

Іх спаткаем усюды. Ходзяць па вагонах, спяваюць, рыпаюць на гармоніку і працягваюць шапку. Сядзяць пад царквамі, шэпчуць, выцягваюць рукі. Стукаюць у дзверы — падарыце, буду за вас маліцца. На тратуарах, на сходах крамаў, пад сталоўкамі — іх безупынны лямант «людзі добрыя, брату свайму...» Адзеты ў лахі, брудныя, зашмальцаваныя, чакаюць літасці наіўных. Смярдзяць часта здалёк гарэлкай.

Людзі праходзяць побач. Адны праходзяць, другія затрымліваюцца. Рука ў кішэню, у торбу, бразь 50 грошы, 1 зл., 2 зл.

Сядзіць такі «няшчасны» на тратуары пад акном ваяводскай пракуратуры і заграбае залатоўкі. Гляджу 5 мінут на гэтую камедыю. Часта аж чарга ўстаўляецца да «беднага». Сыплюцца манеты ў шапку, сыплюцца. «Бедны» кланяецца, кланяецца на ўсе бакі і хавае грошы ў бяздонную кішэню.

Людзі, лепш адзетыя, відаць гарадскія, праходзяць міма, а горш адзетыя, у кажухах, без сумнення з вёскі, даюць, даюць. Добрыя, шчодрыя, сардэчныя людзі, апошнім куском гатовы падзяліцца. А не заўсёды гэта патрэбна.

Жанчыны пераважна дараць — мужчыны больш устойлівыя, больш «грубасардэчныя».

Столькі маіх 5-цімінутныхназіранняў жабрачага лёсу. Перастала глядзець не таму, што жабрак перастаў жабраваць ці людзі перасталі сыпаць, а таму, што і так ужо разазлавалася.

Адно толькі яшчэ маю ў галаве: 27 асоб, якія кінулі за гэтыя 5 мінут у шапку жабрака свае залатоўкі. Многа ці мала? Колькі зарабляе жабрак? Падлік лёгкі і просты. За падставу бяру дзень працы звычайнага рабочага — 8 гадзін. Такіх дзён у месяцы (у сярэднім) 25. Гэта 12 000 мінут у месяц. Дар кожнага з 27 асоб прымаем па 50 грошай. То 33.400 злотых у месяц. 1340 зл. у дзень. Хто з вас калі хоць марыў аб такой днёўцы? Скажа мо' хто: не заўсёды жабраку ўдаецца, не кожнаму... Добра, будзем крайнімі. Паменшым заробкі жабрака ў 25 раз. Няхай яго днёўка замяніцца ў месячны даход. І цяпер спытаем — колькі працы каштуе гаспадару, рабочаму зарабіць у месяц 1340 зл?

А колькі жабраку?

Тым часам — к чаму ўсё гэта? Бяздомныя маюць дамы старцаў, інваліды — інвалідскія пенсіі, старыя — старчыя пенсіі, удовы — удовія. І яшчэ: разнародная матэрыяльная дапамога камітэтаў дапамогі, аддзелаў здароўя, якія выплачваюць т.зв. запамогі, засілкі. Тых, якія здольны працаваць, вучаць і даюць ім працу па сілах і мажлівасцях, нават умовы да працы (уласны варштат). Хто не можа стоячы, дык мае працу сідзячую. Але гэта праца. А праца — не малітва, вядома. І чырвананосыя лахматыя жабракі ведаюць аб гэтым вельмі добра. Навошта мараць рукі працай, калі на свеце яшчэ столькі «літасцівых і добрых» людзей, якія не пашкадуюць залатоўкі «няшчаснаму».

Такая яна праўда аб жабраках, якія ашукваюць нас лахманамі і малітвамі. Пакуль кінеш свае 50 гр., чытач, падумай аб гэтым.

Вера Леўчук

НОВАЯ ДУБРОВА

Хто не быў у Дуброве пяць год і зноў прыехаў наведаць яе, той зараз можа не пазнаць гэтай асады. У Дуброве зараз шмат пабудавана прыгожых жыллёвых дамоў і многа ўстаноў.

На здымку: жыллёвы будынак, на партэры якога знаходзяцца крамы і кавярня.

У СТАЛІЦЫ БЕЛАРУСІ

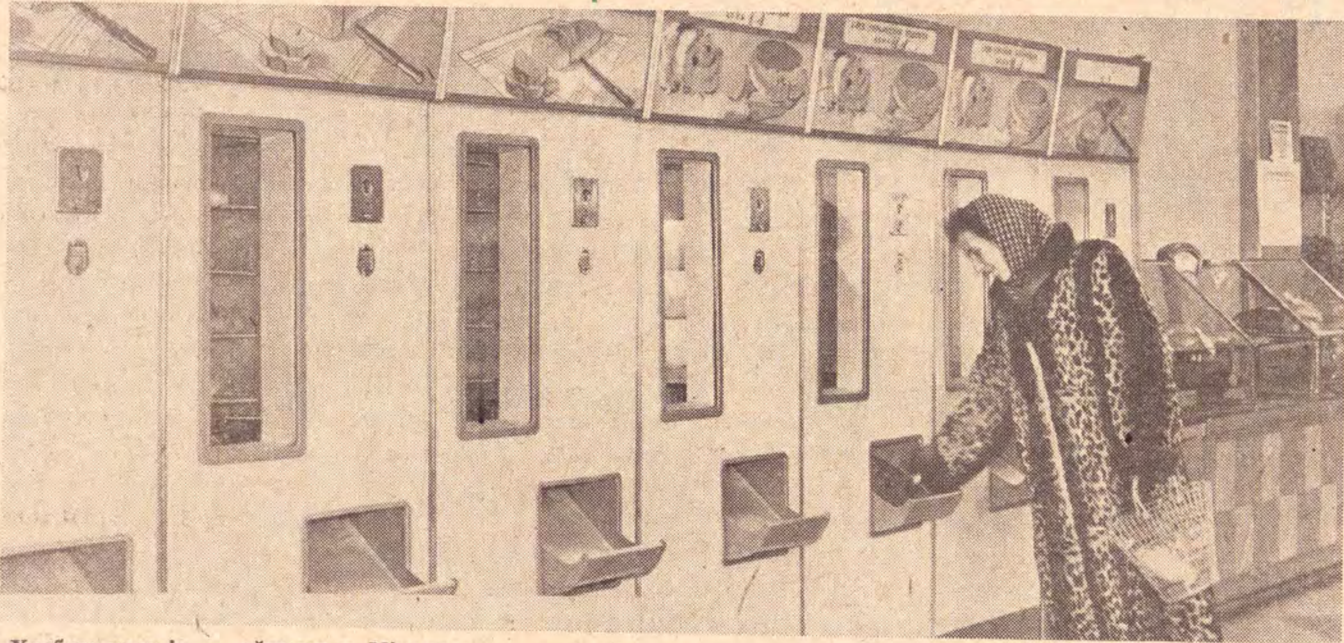

Хлебны магазін — аўтамат у Мінску.

Спеў і палітыка

Іў Мантан — слаўны французскі спявак і акцёр — стаўся першай ахвярай восі Парыж—Мадрыд. Па загаду ўрада французская тэлевізія вымушана была адклікаць выступленне Мантана пасля таго, як ён сказаў, вярнуўшыся з ЗША: «Спяваў я для Хрушчова, быў прадстаўлены каралеве Елізавеце, сядзеў пры адным стале з Бен-Гурыёнам, а цяпер вяртаюся з Белага Дома. Ёсць аднак край, якога ніколі не адведаю: Іспанія. І адзін чалавек, для якога ніколі не выступлю: Франко». (вл)

Ці ўмееце вы...

...зрабіць замазку для печаў?

Каб абмазка печаў не трэскалася пры моцным награве, да звычайнага глінянага цеста дадаюць 5% (па вазе) здробненага азбеставага валакна. Валакно можна прыгатаваць з азбеставых пракладак, іх размочваюць у цёплай вадзе і расціскаюць рукамі да ўтварэння кашкі, якую дадаюць у гліну.

Звяры — не негры

Міністр справядлівасці Паўднёва - афрыканскага Саюза нядаўна апрацаваў праект пастановы, згодна з якім прадбачаны высокія кары за здзекі над звярамі. І так, звярам могуць зайздросціць мільёны неграў, што пражываюць у Саюзе, якія не маюць ніякіх празоў. а-(ся)

Як пазбыцца доўгу?

Кожны сапраўдны жыхар Сіяма перад новым годам стараецца пасплачваць усе даўгі. Бывае, што даўжнік не мае чым заплаціць доўг. Радзіць тады сабе інакш: падпальвае дом таго, ад каго пазычыў, разважаючы, што згарыць дом і з ім разам кніга, дзе ўпісан доўг. Хоць улады караюць смерцю падпальшчыкаў, штогод у Сіяме згарае некалькі тысяч дамоў. У мінулым годзе ў адным Банкоку (сталіца) згарэла 1100 дамоў, а 10 тыс. людзей асталося без даху над галавой. (вп)

Вось яна, слаўная наша пані Матысякова — у сапраўднасці папулярная варшаўская актрыса Станіслава Пэжаноўская ў час атрымання ганаровай залатой адзнакі Варшавы. (вл)

КІТАЙСКІ КРАЯВІД

Водная «магістраль» сярод пальм у Куангунгу. вл

Амерыку адкрыў не Калумб?

«А хто?» — спытаеце вы...

Перш чым даць адказ, успомнім, што адбылося з адным амерыканскім фермерам каля 50-ці год таму назад...

Пасярэдзіне поля, дзе фермер сеяў з году ў год пшаніцу, рос стогадовы дуб. Хоць дрэва і замінала, але фермеру было шкада яго ссекчы. Неяк пачалася страшэнная навальніца. Бесперапынныя раскаты грому, маланкі пранізвалі чорны небасхіл. Адна з іх трапіла ў дуб, абпаліла яго і расшчапіла да самага нізу. Пасля гэтага дрэва засохла. Фермеру нічога не заставалася, як спіліць дуб. Ён гэта і зрабіў. Выкарчоўваючы пень, фермер на дне ямы заўважыў незвычайнай формы, груба абчэсаны камень. Ён зацікавіўся ім, ачысціў ад зямлі і заўважыў на яго паверхні надпісы на невядомай мове. Знаходкай фермера заняліся вучоныя. Спецыялістамі было ўстаноўлена, што надпісы зроблены рунічнымі пісьменамі (старажытнаскандынаўскімі). Іх маглі пакінуць толькі скандынавы — нарманы, прыкладна за 500—600 год да таго, як на амерыканскі бераг высадзіўся Калумб.

Такія меркаванні і факты.

Вадзяны нож

Вада замяніць можа таксама нож або пілу. Калі адпаведна сціснуць ваду, а потым танюсенькую струю, выпушчаную пад вялікім напорам, накіраваць на нейкі прадмет (напрыклад дрэва), будзе яна рэзаць, як востры нож. Доследы, праведзеныя ў Амерыцы, гавораць, што пілаванне дрэва гэтым спосабам з'яўляецца таннейшым ад традыцыйнага.

НАША СЯМ'Я

СТУДЗЕНЬ, 1963 г.... Працы чартоўскі многа. Кожны дзень — праца: вучоба, трэніроўка на спецыяльных стэндах, парашутная падрыхтоўка, палёты ў дзённых і начных умовах і шмат іншага. Потым залікі, экзамены. Але калі з'яўляюцца свабодныя хвіліны, люблю пахадзіць па Маскве або пагаварыць і памарыць аб тым, што мы ўбачым... на Месяцы, на Марсе ці Венеры.

Бывае, у свабодны час мы збіраемся і для іншых мэтаў: шчыра, без хітрыкаў, пагаварыць аб усім. Гэта свайго роду сход, але... не заўсёды афіцыйны. У нас гэта называецца — проста сабрацца. І мы збіраемся. Навошта? А вось, напрыклад, нехта з нас правініўся або пачаў нос задзіраць. Вось мы і вырашаем: трэба сабрацца.

І ўсе збіраюцца: трэба, значыць, трэба.

На гэтым сходзе няма рангаў. Тут дружны калектыў камуністаў і камсамольцаў. І Гагарыну, дык Гагарыну, Цітову, дык Цітову, Паповічу, дык Паповічу, Нікалаеву — Нікалаеву — любому «закладываюць», калі заслужыў. Без доўгіх прамоў, канкрэтна.

Слаўныя падабраліся ў нас хлопцы. Быццам і падобныя адзін на аднаго, і ў той жа час у кожнага нешта сваё, чаго нельга не прыкмеціць. Злучае ўсіх адно — імкненне стаць пілотам касмічных караблёў.

Гэта мара была ў сарамлівага і добрага Юрыя Гагарына.

Марыў аб палёце да зор і Герман Цітоў. Вось цікавы хлапец! Ён у адзін момант патрапіць наладзіцца на тон субяседніка, і заўсёды вясёлы. Але і ён часам бывае задумлівы, стрыманы, лаканічны, быццам «сухар». Але Герман заўсёды застаецца самім сабой — добрым, простым, інтэлігентным. Так, так, менавіта інтэлігентным.

Вясёлы і дасціпны Паша можа выдацца самым старшым — «старыком». Але гэту саліднасць прыдае яму не знешнасць, а падпалкоўнічыя пагоны. Як не круці — старшы афіцэр.

Сярод нас ёсць і мастак - аматар, яго малюнкамі не раз захапляліся хлопцы. Талент!

Ёсць і матэматык, наш неадменны памочнік у тэхнічных навуках. Перад яго эрудыцыяй схіляемся мы ўсе, ён жа інжынер і лётчык.

Скромніцу Андрэя ўсе мы любім за сумленнасць, смеласць, высакародства душы. А яго дублёр, непаседлівы з хітрынкай у вачах, знешне вельмі падманны. Невялікага росту, кволы з выгляду, а ў сябе ў часці ён слыў адным з лепшых паветраных байцоў.

А іншыя? Аб усіх не раскажаш. Ды і падрабязна гаварыць цяпер, бадай, рана. Але важны вывад — хлопцы слаўныя.

Нашы хлопцы атрымліваюць многа пісем. Сярод іх ёсць і такія, у якіх звяртаюцца да ўсіх адразу. Яўгеній Аляксандравіч Іванаў прыслаў вершы.

Скоро, может быть,
даже завтра
Полетим мы уже к Луне,
А в растущей семье
космонавтов
Ивановых все нет и нет!
Нет! Не всё так, как
кажется, просто:
Нас ведь столько
в родной стране,
Вдруг подумают: в битве
за космос
Ивановы стоят в стороне!
Я от имени их взял слово,
И смысл просьбы моей
таков:
«Пропустите вперед
Иванова:
Он ведь тоже лететь
готов!»

Зразумець таварыша Іванова не цяжка. Але я не магу з ім згадзіцца: Гагарын, Цітоў, Нікалаеў, Паповіч гэта тыя ж самыя Івановы, аб якіх ён піша.

Лётчык - касманаўт К.
(«Авиация и космонавтика»)

Трыбуна чытачоў

З ЖЫЦЦЯ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЦЕЙ

У СЯБРОЎ — УКРАІНЦАЎ

У чэрвені рыхтуецца V з'езд Украінскага грамадска - культурнага таварыства. Цяпер праводзяцца перадз'ездавыя канферэнцыі, на якіх абмяркоўваецца дагэтуляшняя праца таварыства і выбіраюцца дэлегаты на з'езд. Нядаўна такая канферэнцыя адбылася ў Банях Мазурскіх на Галдапшчыне. Адначасова адбыўся тут шаўчэнкаўскі вечар, на якім старшыня мясцовага аддзела УГКТ грам. Кантралевіч выступіў з дакладам аб жыцці і творчасці вялікага украінскага паэта, а потым адбылася мастацкая частка ў выкананні мясцовых самадзейнікаў (на здымку).

Фота А. Казёл

Павятовыя эліміняцыі ДРАМГУРТКОЎ

(Працяг са стар. 1)

гароды заквалікфікаваны самадзейнікі са Скупава. Дзве другіх узнагароды атрымалі Чыжы і Дубічы Асочныя, а трэцюю ўзнагароду самадзейнікі з Кленік.

БЕЛЬШЧЫНА. Найбольш цікавым і масавым быў агляд у Бельску. На спадзяваных 14 драмгурткоў выступіла там 12. Па сваіх мастацкіх якасцях выступленні былі розныя: і ўдалыя, і менш цікавыя, і такія, што не сорамна было б паказаць нават сталіцы.

Да такіх драмгурткоў трэба залічыць самадзейнікаў з Зубава, якія ставілі п'есу «Міхалка», самадзейнікаў з Левак з п'есай «Здарэнне на кірмашы» і самадзейнікаў з Паўлаў, якія паказалі камедыю «Мікітаў лапаць». Высокім мастацкім узроўнем адрозніваліся таксама аматары сцэны з Дзянісак, паказваючы гледачам пастаноўку «Мараль Наталлі Зотавай» і моладзь з Плёсак, якая выступала з п'есай «Мікітаў лапаць». Журы закваліфікавала на першае месца гурткі з Зубава і Левак, на другое — гурток з Паўлаў, на трэцяе — з Дзянісак, а на чацвёртае — з Плёсак.

Як правіла мастацкімі кіраўнікамі самадзейнікаў з'яўляюцца настаўнікі. Не будзь іх кіраўніцтва, не было б і нашай самадзейнасці. Некаторыя настаўнікі, як Язэп Навіцкі (Скупава) самі выступаюць на сцэне. Ёсць і выключэнні. У Дубічах Асочных мастацкім кіраўніком з'яўляецца малады юнак Іван Грыгарук, у Райках — 65-гадовы Рыгор Семянюк, а ў Пяньках — Янка Азябла. Пад іх кіраўніцтвам і з іх удзелам не дрэнна выступалі самадзейнікі. У Арэшкаве (Гайнаўшчына) мастацкім кіраўніком з'яўляецца светліцовая Вера Філіпік, якая таксама дабілася не малых поспехаў у ігры аматараў самадзейнасці.

М. Хмялеўскі

Настаўнік—кіраўнік моладзі

— Настаўнік павінен, — гаворыць тав. Язэп Субета, настаўнік з Гуран, — знайсці супольную мову і з малым, які яшчэ не ходзіць да школы, і са старым, не гаворачы аб школьніках. Усім павінен дарадзіць, падказаць, памагчы. Вось тады толькі ён здабудзе патрэбную ў асяроддзі пашану і аўтарытэт.

Настаўнік Субета не меў яшчэ ніякіх цяжкасцей з моладдзю. Ён да ўсяго падыходзіць як настаўнік, як педагог. І моладзь яго ахвотна слухае.

У мінулым годзе па ініцыятыве тав. Субеты ў Гуранах пры гуртку БГКТ арганізаваўся курс сельскагаспадарчай падрыхтоўкі першай ступені. Курс закончыла 24 ўдзельнікі. Курсанты займаліся вырошчваннем кармавога бурака, у чым дасягнулі вельмі добрых вынікаў і ім прысвоена званне лепшага калектыва ў павеце, а кіраўнік яго тав. Субета атрымаў за добрыя асягненні грашовую ўзнагароду.

Калектыў з Гуран прымаў таксама ўдзел у ваяводскім конкурсе такіх жа калектываў і на Ваяводскім Сейміку Моладзі за добрыя вынікі ў працы прызнаны быў адным з лепшых, за што як узнагароду атрымаў пральку, а кіраўнік яго зноў атрымаў грашовую ўзнагароду. Адзначана таксама ўзнагародай і лепшая ўдзельніца курсу Людміла Пілецкая, сакратар гуртка БГКТ.

Удзельнікі курсу хацелі як найбольш набыць ведаў не толькі па сельскай гаспадарцы. Тут арганізаваны быў курс крою і шыцця, а таксама курс гатавання і пячэння. Курс закончыла 18 удзельнікаў.

Пры гуртку БГКТ па ініцыятыве моладзі і настаўніка Субеты арганізаваны мастацкі аматарскі калектыў. Калектыў развучыў беларускую п'есу «Мараль Наталлі Зотавай», з якой выступіў на сцэне ў сваёй вёсцы.

У гэтым годзе моладзь пад кіраўніцтвам настаўніка Субеты далей працягвае культурна - асветную працу ў сваім асяроддзі. Курс сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў гэтым годзе займаецца гадоўляй свінаматак і цялят, а таксама ў плане ёсць пасеяць часнок і цыбулю і зноў удзельнічаць у конкурсе. У гэтым годзе пры гуртку БГКТ арганізаваны праблемны курс па беларускай літаратуры, які таксама праводзіў тав. Субета. На курсе знаёміліся з творамі Якуба Коласа і Янкі Купалы.

Мастацкі гурток развучыў у гэтым годзе дзве п'есы: беларускую — «Мікітаў лапаць» і польскую — «Перад забавай», з якімі выступілі на сцэне сваёй вёскі, а таксама збіраюцца адведаць і суседнія. І ў гурток на курсы ходзіць моладзь з суседніх вёсак: Грыбоўшчыны і Свідзялоўкі. Сведчыць гэта аб умела праведзенай прапагандзе асветы для дарослых, а гэта ўжо важная справа.

Я. Беразавец

Гурток БГКТ у Дубінах

Гурток у Дубінах пачаў працу на поўных абротах. На перавыбарчы сход сабралося многа моладзі. Выбрана новае праўленне гуртка. Старшынёй гуртка выбралі Уладзіміра Аверчука.

Моладзь выбрала дэлегатаў на павятовы з'езд.

Моладзь з Дубін, як заўсёды, з энергіяй бярэцца за працу. Думаецца, што на выніке гэтага не доўга прыдзецца чакаць. Усе члены пастанавілі ўрэгуляваць складчыны да канца бягучага месяца, а найдалей — да з'езда. Арганізуецца таксама артыстычны гурток, на які жыхары вёскі глядзяць з надзеяй. Не дайце, дзяўчаты і хлопцы, нудзіцца сваім вяскоўцам за картамі. Стварыце ім адпаведны і культурны адпачынак у сваёй прыгожай святліцы.

У Дубінах надзвычай добра працуе бібліятэчны пункт, дзе беларуская кніжка становіцца найлепшым сябрам кожнага ад наймалодшага вучня пачатковай школы да самых пажылых людзей. З ветлівай і шчырай усмешкай бібліятэкар Зіна Беразавец на жаданне кожнаму ўручае томікі беларускай сучаснай і класічнай літаратуры. У апошні час лік чытачоў павялічыўся да 160 асоб. Гэта ўсё зроблена Зінай амаль што за два месяцы.

У бібліятэцы праводзяцца нават конкурсы на найлепшага чытача вёскі. І тут найбольш актыўная моладзь. Толькі ў адных Дубінах разыходзіцца 64 нумары «Нівы». Новае праўленне гуртка паставіла сабе за першае заданне павялічыць падпіску на «Ніву» да канца года да звыш 100 нумараў.

А. Беразавец
Гайнаўка

Хто заплаціць?

У верасні мінулага года пачалася будова маста на рацэ Нарве ў ваколіцы вёскі Сушча. Мост гэты злучыць Гайнаўскі і Беластоцкі паветы, а таксама будзе непасрэдна спрыяць гаспадарчаму развіццю аколіцы. Адсутнасць маста ў гэтым месцы прычыняла шмат клопатаў сялянам Беластоцкага і Гайнаўскага паветаў. Сяляне як аднаго, так і другога павета маюць свае гаспадаркі і сенажаці за ракой. Каб да іх праехаць, трэба было рабіць вялікі круг да Бандароў — кіламетраў 9 або да Нарвы — кіламетраў 12.

Таму насельніцтва з вялікім задавальненнем успрыняло пастанову аб пабудове маста. Людзі грамадскім чынам давозілі пясок, жвір. Звыш 30 сялян з Сушчы сталі пастаяннымі рабочымі пры пабудове. Мост мае быць гатовы на 22 ліпеня. Але вось людзі ад верасня працуюць і зарплаты да гэтага часу ніяк не могуць атрымаць.

Кіраўнік будовы Станіслаў Лупінскі штомесяц пасылае справкі ў аддзел дарожнай камунікацыі прэзідыума ПРН у Беластоку аб выкананых работах. У гэтых спраўках усё запісана, хто колькі з рабочых выпрацаваў. Аддзел камунікацыі, на жаль, усё не можа ўладзіць фінансавых спраў у банку і не можа прысласць рабочым зарплаты. Вось дзіва, фінансаваць пабудову маста (паўтара мільёна злотых) дык аддзел камунікацыі патрапіў, а тэрмінова выплачваць рабочым зарплату ніяк не можа. Рабочыя ўсё больш пачынаюць наракаць на такія парадкі. А ў такіх абставінах не чакай, каб работа ішла шпарка. Нічога дзіўнага; нават самы дысцыплінаваны рабочы можа збунтавацца, калі працуе 5 месяцаў (ад верасня да канца сакавіка) і ніхто яму нават грошыка не заплаціць. Калі так і далей працягнецца, рабочыя замест працаваць пры мосце будуць высылаць дэлегацыі ў аддзел камунікацыі, каб атрымаць цяжка запрацаваныя грошы. Не верым, што гэта будзе прыемна кіраўніку аддзела Радэцкаму. (вб)

БУДУЕМ СВЯТЛІЦУ

Моладзь вёсак Кавела і Навіны пачала грамадскім чынам будаваць святліцу. Матэрыялы на будову часткова знайшлі ў сваёй вёсцы, а што трэба дакупіць, будзе дакуплена за грошы, сабраныя ў час выступленняў драматычнага гуртка.

В. Аксенцюк

Бясплатныя юрыдычныя парады ў Бельску

Бельскі Камітэт Саюза сацыялістычнай моладзі ў паразуменні з Саюзам польскіх юрыстаў арганізаваў пункт грамадска - юрыдычных парад. Знаходзіцца ён у памяшканні камітэта ССМ і адкрыты па некалькі гадзін у дзень. Парады даюцца бясплатна.

Ініцыятыву гэту варта перанесці і на іншыя паветы. (п)

КІНО

Праграма
на 8—15.IV.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Kto sieje wiatr" (USA), 9—11. „Wakacyjne przygody" (radz.), 12—15.

Кляшчэлі
„Ukryte skarby" (czeski). 9—11. „Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 12—15

Навасады
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 13—15.

Нараў
„Historia żółtej ciżemki" (polski), 10—15.

Нараўка
„Z soboty na niedzielę" (angl.), 10—15.

Чаромуха
„Prawo morza" (bułg.), 9—11. „Mężczyźni na wyspie" (polski), 12—15.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Marynarz z Komety" (radz.), 10—15.

Бранск
„Skrawek błękitnego nieba" (jugosł.), 9—11. „Ogniomistrz Kaleń" (polski), 12—15.

Гродзіск
„Przeciwnicy" (węgr.), 14—15.

Орля
„Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 10—15.

Райск
„Katastrofa" (węgr.), 10—15.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Pan i Astrolog" (polski), 9—11. „Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 12—15.

Міхалова
„Jons i Erdme" (NRF), 9—11. „Mężczyźni na wyspie" (polski), 12—15.

Супрасль
„Dwie strony medalu" (angl.), 9—11. „Głos z tamtego świata" (polski), 12—15.

Чорна Беластоцкая
„SOS Titanic" (angl.), 9—10 „Czekaj na mnie" (radz.), 11—12. „Ostatnie akordy" (USA.) 13—14.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Majowe gwiazdy" (czeski), 9—11. „Ten, który wrócił" (radz.), 12—15.

Мілейчыцы
„Zdarzyło się to w Rzymie" (włoski), 9—11. „Jadą goście, jadą" (polski), 12—15.

Нурэц
„Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 9—11. „Siedmiu złodziei" (włoski), 12—15.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Nikt nie zna prawdy" (radz.), 9—11. „Rodzina Milcarków" (polski), 12—15.

Сухаволя
„Na scenach świata" (rumuński), 9—11. „Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 12—15.

Шудзялава
„Bestia" (węgierski), 10—15.

Янаў
„W. I. Lenin" (radz.), 9—11. „Ożeniłem się z czarownicą" (USA), 12—15.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Skok o świcie" (radz.), 13—15.

Новы Двор
„Na tropie" (franc.), 13—15.

Ружаны Сток
„Urzeczona" (USA), 9—11. „Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 12—13. „I ty zostaniesz indianinem" (polski), 14—15.

У днях 8—15.IV. у вёсцы Чыжы фільмы высвятляцца не будуць.

Ніва

Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000. Bltk A-1

РАЗМОВА

Коля пытае ў Вані:

— Ці ты бачыў таго бусла, што прыносіць дзяцей?

— Не, але хачу ўбачыць таго, што прынёс мяне, — адказаў Ваня.

Прыслала **Ніна Назарук**

СНЫ КОЛЬКІ СПЛЮХА

Размова паміж мужам і жонкаю

Бульба стыне на стале, пара вячэраць, а жонку Маньку ізноў кудысьці панесла. Па ваду да калодзежа ці як? Адчыняю дзверы ды крычу з ганка:

— Маня, Манька! Хадзі да хаты!!

— Чаго енчыш? — чую здалёку Маньчын голас.

— А ты куды залезла? — пытаю яе.

— Я ў Сяргея-а!

— У таго ўдаўца? — здзівіўся я.

— То ж так, у яго самога.

— Што там робіш? — не вытрымоўваю.

— Памагаю адзінокаму.

— У чым памагаеш? — затрасло мяне.

— Вячэру гатаваць.

— Не лжы, дыму не відаць! — лаўлю яе за слова.

— Бо дроў патрэбна, каб дым быў.

— Чаму ж не рубае? — гарачуся.

— Ён нарубаў! Пад хлеўчыкам складае, сам ведаеш.

— Не чуваць, каб складаў? — злуюся.

— Сяргей заўсёды там складае і да кухні бярэмем носіць.

— Каб насіў, дык дзверы былі б адчынены — кажу і адчуваю, што ад гневу цямнее мне ў вачах.

— Дзівак ты! Ён нанасіў дроў!... Вады спатрэбілася...

— Брэшаш! — гражу Маньцы. — Не чутно, каб журавель рыпеў? — і пачынаю па сходках сыходзіць уніз, каб выйсці на вуліцу.

— От, які прычэпа з цябе!... Ваду ён ужо прынёс да кухні ды баранчыка рэжа на свята.

— У Сяргея няма авец! — чуць не вішчу.

— Ты ж сам казаў, што ўчора на таргу купіў ён барана.

— Што гэта ты выдумляеш?! — і бягу вуліцаю да Сяргеевай сядзібы.

— Забыўся ты ўжо, як хацеў нат' аўчынку адкупіць ад Сяргея? Га?

— На ліха мне аўчынка, кажух яшчэ добры маю! — гарланю з усіх сіл, аж суседзі ў вокнах паказаліся.

— Не помніш, як прасіў, каб дапамагчы Сяргею, тады мо' танней прадасць?

— Я табе пакажу: дапамагчы!... — і не паспеў дакончыць усяго, што надумаўся закрычаць, калі адусюль зарагаталі. Я ірвануўся наперад, бы апара...

Сяргей стаяў у брамцы, моргаў да мяне і гаварыў:

— Добры вечар, суседзе... добры вечар, суседзе...

Я замахнуўся проста яму ў нос, але ён аказаўся шыбчэйшым. Ляснуў мне пад бараду, аж я адкаціўся ў роў. Падаючы, угледзеў толькі, як Манька хілком, па агародах, уцякала да хаты. Калі я ізноў скапіўся, Сяргей яшчэ раз паправіў свой удар і я, каб не ўпасці, ушчарэпіўся за голле слівы, што расце ля плота...

* ✲ *

— Уставай! — сказала жонка. Яна паспела ўжо адзецца, а я не чуў, калі яна ўстала з пасцелі. — Мы заўсёды праспім ранак, — гаварыла яна з кухні сярдзіта перасоўваючы на пліце фаеркі і распальваючы агонь.

Я вылез з-пад коўдры і чамусьці загледзеўся ў акно. Здавалася, найярчэй з усіх светліўся бляск акна Сяргеевай хаты. Але тут нечакана для сябе прыпомніў я, што Сяргею семдзесят год!

— А ў сне гэткім маладым выглядаў, а шэльмай якім прадстаўляўся?... Каб ён гэта ведаў, то ж пасмяяўся б на старасці лет! — усміхнуўся я сам да сябе і пачаў хутка адзявацца бо была пара корм падаваць жывёліне.

Вышаўшы на марознае паветра, раптам прыпомніў сабе, што ўчора, дапраўды, Сяргей прасіў, каб дапамагчы яму рэзаць барана, бо адзін не дасць рады сабе, рукі трасуцца.

КОЛЬКА СПЛЮХ

— Небарака, яму дастаўся дрэнны конь!

— Я ж табе гаварыў, што прывяду сёння на абед свайго сябра...

ФРАНЦУЗСКІ ГУМАР

Адна багатая парыжанка ў час вайны эвакуіравалася на вёску і жыла ў пчаляра. Аднойчы пачаставаў пчаляр даму мёдам і пры гэтым расказаў, як ён дабываецца. Выслухаўшы расказ пчаляра, дама адмовілася ад мёду і заявіла, што яна не можа есці прадукт, здабыты праз рот.

Тады селянін пачаставаў яе курынымі яйкамі. І дама з апетытам іх з'ела.

Прыслаў **Ю. Рубчэўскі**

НОРМА

Прывёз мужык доктару дровы. Той, каб у мужыка не задаўжацца, адразу яму заплаціў і пачаставаў абедам. Калі мужык адсоўваў шостую пустую талерку і браўся да сёмай, доктар, нічога не гаворачы, прыгатоўваўся абедаўшага ратаваць. Тым часам мужык, кончыўшы есці з восьмай талеркі, устаў, падзякаваў і хацеў адыйсці, а доктар кажа яму:

— Але ты, мужычок, многа ясі. Я думаў, што будзе трэба цябе ратаваць.

— Не, пане доктар, — адказвае мужык, — у мяне ёсць норма. Калі сяду есці, то пакуль жыватом не адсуну ад сябе стала на пядзю — не ўстаю.

Прыслаў **Т. Макац**

ВЯСЕННІ ЗВОН

Вясна на двары, людзі мілыя, такая, што цалаваць яе хочацца. Яшчэ не ўсюды сняжок растаў, яшчэ не ўсе ручайкі высахлі, а жыць ужо стала лягчэй.

Пэкаэсаўскія аўтобусы зноў ходзяць па раскладу, умацоўваючы сувязь паміж вёскай і горадам. Па-вясенняму брэшуць сабакі, праважаючы зіму, бы чужака.

Вясной кожны атрымлівае належнае: каню — авёс, зямлі — гной, а гаспадару — сёмы пот ды мазалі чэрствыя. Вясна славіцца працай, а восень снапом. Таму, хто араць не лянуецца, у таго і збожжа родзіць.

Бабы з вясной расцвілі. Бы шыпшына, калючымі сталі. Замест цеплыні, якую зімой нам удзялялі, цяпер узялі звычкі ротнага старшыны і камандуюць. То граблі наладзь, то гарод ары, то хлеў чысць. І круціцца чалавек, бы млынарскае кола. У полі сваёй работы па вушы, а тут яшчэ бабскія нагрузкі выконвай.

Мужчынам няма калі ані вясной палюбавацца, ані прасачыць, як з зямлі розная пятрушка вылазіць.

Пупышкі на дрэвах нагадваюць зялёны гарох, а птушкі раніцай такія звонкія сходы наладжваюць, што калі наступіць дзень, здаецца, што прыйшло свята.

У хлеў увойдзеш і ў кароўіх вачах бачыш, што яна, каровачка, разумее вясну. Мляскаючы языком, марыць аб сочнай траўцы і, тупаючы капытамі, просіцца на вясеннюю прагулку.

Вядома, трапляюцца людзі, якія на свой спосаб вясну разумеюць. Мой знаёмы ў лютыя маразы чокаўся чаркай з сябрам і прыгаварваў: — Трэсні мароз па гэтай лысіне!

Яго лысы сабутэльнік усміхаўся шчасліва і горда, быццам яго лысіна сапраўды нацэльвалася на мароз. Нядаўна сустрэў я гэтага знаёмага. Быў «пад мухай» з выпадку наступлення вясны. Ідзем мы, гутарым аб справах вясенніх, раптам знаёмы спатыкаецца і падае.

Нахіліўся я падняць яго, а знаёмы, стоячы ўжо на каленях, гаворыць:

— Вось яна, вясна цудадзейная! Глядзі, браток, я сарваў гурочак, нават марынаваны.

Гурок гэты з мяшка выпаў, калі я нахіліўся. Гавару я:

— Сябра мілы, пашукай добра, мо' знойдзеш смажаную катлету, вясна на ўсё здольна.

Знаёмы адказвае:

— Ёлуп ты, катлета — лішняя, вось бы знайсці паўлітра! А для закускі і гурка хопіць.

Паколькі нашы погляды разыходзіліся, разышліся і мы ў розныя бакі. Не шаную людзей, у якіх шмат у галаве, але мала ў клуні. Толькі што тут зробіш, калі вясенні звон адклікаецца не ва ўсіх аднолькава.

Дзядзька Лявон

ДАТЫ

Маці да сына: — Як табе не сорамна, настаўніца гісторыі гаварыла, што ты не ведаеш датаў!

— Даты то я ведаю, толькі не ведаю, што тады рабілася, — адказаў сын.

Прыслаў **В. Красоўскі**

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Любы і Гені Мінько** з Трасцянкі, Гайнаўскага павета, а таксама вучаніц беларускага ліцэя ў Бельску **Марысі Мацюк і Валі Артымовіч**, змяшчаем папулярную савецкую песню

Хотят ли русские войны?

Словы Я. Еўтушэнкі — Музыка Э. Калманоўскага

Хотят ли русские войны?
Спросите вы у тишины
Над ширью пашен и полей,
И у берёз и тополей.
Спросите вы у тех солдат,
Что под берёзами лежат,
И вам ответят их сыны —
Хотят ли русские,
Хотят ли русские,
Хотят ли русские войны.

Не только за свою страну
Солдаты гибли в ту войну, —
А чтобы люди всей земли
Спокойно ночью спать могли.
Спросите тех, кто воевал,
Кто вас на Эльбе обнимал,
Мы этой памяти верны —
Хотят ли русские,
Хотят ли русские,
Хотят ли русские войны.

Да, мы умеем воевать,
Но не хотим, чтобы опять
Солдаты падали в бою
На землю горькую свою.
Спросите вы у матерей,
Спросите у жены моей,
И вы тогда понять должны —
Хотят ли русские,
Хотят ли русские,
Хотят ли русские войны.

Идёт сопровождение первых четырех строчек куплета, после этого солист поет:

Поймет и докер и рыбак,
Поймет рабочий и батрак,
Поймет народ любой страны —
Хотят ли русские,
Хотят ли русские,
Хотят ли русские войны.